

Серія «Початкова школа. Мій конспект»
Заснована 2008 року

Харків
Видавнича група «Основа»
2014

УДК 37.016
ББК 74.263
В67

Володарська М. О.

В67 Українська мова. 3 клас. II семестр (за підручником М. Д. Захарійчук, А. І. Мовчун) / М. О. Володарська, А. І. Настенко, Л. І. Охрій, О. М. Пілаєва. — Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 126, [2] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-2137-3.

Посібник містить орієнтовне календарне планування та розробки уроків української мови в 3 класі (II семестр) для шкіл з українською мовою навчання, складені відповідно до вимог нової навчальної програми (К. : Видавничий дім «Освіта», 2012) за підручником М. Д. Захарійчук, А. І. Мовчун (К. : Видавничий дім «Грамота», 2013).

Задля зручності використання всі розробки розміщені на відривних аркушах. Поля для записів дозволять творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ББК 74.263

Навчальне видання

Серія «Початкова школа. Мій конспект»

ВОЛОДАРСЬКА Марина Олександрівна,
НАСТЕНКО Антоніна Іванівна,
ОХРІЙ Людмила Іванівна,
ПІЛАЄВА Олена Михайлівна

УКРАЇНСЬКА МОВА.

3 КЛАС. II СЕМЕСТР

(за підручником М. Д. Захарійчук, А. І. Мовчун)

Головний редактор *Ю. С. Бардакова*

Редактор *О. В. Грабар*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*

Технічний редактор *О. В. Лебедєва*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 28.05.2014. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 13,44. Замовлення № 14-06/16-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66
тел. (057) 731-96-33
e-mail: office@osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2911 від 25.07.2007 р.

© Володарська М. О., Настенко А. І.,
Охрій Л. І., Пілаєва О. М., 2014
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2014

ISBN 978-617-00-2137-3

ЗМІСТ

Орієнтовне календарне планування	5
Частина мови (загальне поняття)	7
Урок 65. Повторення знань про різні частини мови: іменник, прикметник, дієслово	7
Урок 66. Службові слова. Роль службових слів у реченні	9
Урок 67. Спільнокореневі слова, що належать до різних частин мови	11
Урок 68. Зв'язок слів у реченні	13
Урок 69. Іменник як частина мови	15
Урок 70. Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за колективно складеним планом	19
Урок 71. Власні та загальні іменники. Велика буква у власних назвах	21
Урок 72. Велика буква в кличках тварин	23
Урок 73. Поняття предметності	25
Урок 74. Поняття предметності на прикладах іменників, що означають дію	27
Урок 75. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній.	29
Урок 76. Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання тексту за поданим початком, кінцівкою та ілюстраціями	31
Урок 77. Вправи на визначення роду іменників	35
Урок 78. Змінювання іменників за числами: одиниця та множина	37
Урок 79. Вправи на визначення числа іменників	39
Урок 80. Змінювання іменників за відмінками	41
Урок 81. Змінювання іменників за відмінками в однині та множині	43
Урок 82. Урок розвитку зв'язного мовлення. Удосконалення змісту та форми написаного тексту. Відповідність тексту його темі	45
Урок 83. Узагальнення за темою «Іменник». Розбір іменника як частини мови. Перевірні роботи	49
Урок 84. Прикметник як частина мови	51
Урок 85. Зв'язок прикметників з іменниками	53
Урок 86. Уживання прикметників у прямому і переносному значеннях	55
Урок 87. Прикметники-антоніми, прикметники-синоніми	57
Урок 88. Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання тексту-опису «Соняшник»	59
Урок 89. Уживання прикметників у загадках	61
Урок 90. Уживання прикметників в описах	63
Урок 91. Змінювання прикметників за родами у сполученні з іменниками	65
Урок 92. Розбір прикметника як частини мови	67
Урок 93. Родові закінчення прикметників	69

<i>Урок 94.</i> Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за колективно складеним планом. Перевірна робота	71
<i>Урок 95.</i> Змінювання прикметників за числами у сполученні з іменниками	73
<i>Урок 96.</i> Закріплення знань про прикметник як частину мови	77
<i>Урок 97.</i> Перевірна робота. Диктант	79
<i>Урок 98.</i> Аналіз перевіркої роботи. Дієслово як частина мови	81
<i>Урок 99.</i> Зв'язок дієслова з іменником у реченні	83
<i>Урок 100.</i> Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за прочитаним твором без зачину та кінцівки	85
<i>Урок 101.</i> Дієслова-антоніми	87
<i>Урок 102.</i> Дієслова-синоніми	89
<i>Урок 103.</i> Змінювання дієслів за часами. Перевірна робота. Списування	91
<i>Урок 104.</i> Уживання дієслів у переносному значенні	93
<i>Урок 105.</i> Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання висловлювання про прочитаний твір	95
<i>Урок 106.</i> Змінювання дієслів за часами	97
<i>Урок 107.</i> Дієслова, що виражають незавершену і завершену дію	99
<i>Урок 108.</i> Спостереження за влучним добором дієслів автором тексту для змалювання подій, явищ	101
<i>Урок 109.</i> Написання частки <i>не</i> з дієсловами	103
<i>Урок 110.</i> Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання привітання до Дня Матері	105
<i>Урок 111.</i> Повторення вивченого про дієслово. Перевірна робота. Усний твір	107
<i>Урок 112.</i> Перевірна робота. Диктант	109
<i>Урок 113.</i> Добирання потрібних за змістом дієслів. Закріплення знань про часові форми дієслова	111
<i>Урок 114.</i> Розбір дієслова як частини мови. Перевірна робота. Аудіювання	113
<i>Урок 115.</i> Узагальнення знань і вмінь за темою «Дієслово». Перевірна робота	117
Уроки повторення	119
<i>Урок 116.</i> Аналіз перевірок робіт. Повторення вивченого про текст, речення	119
<i>Урок 117.</i> Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання розповіді на тему «Мої літні канікули»	121
<i>Урок 118.</i> Повторення вивченого про будову слова	123
<i>Урок 119.</i> Повторення вивченого про частини мови	125

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Частини мови (загальне поняття)		
65	Повторення знань про різні частини мови: іменник, прикметник, дієслово	
66	Службові слова. Роль службових слів у реченні	
67	Спільнокореневі слова, що належать до різних частин мови	
68	Зв'язок слів у реченні	
69	Іменник як частина мови	
70	Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за колективно складеним планом	
71	Власні та загальні іменники. Велика буква у власних назвах	
72	Велика буква в кличках тварин	
73	Поняття предметності	
74	Поняття предметності на прикладах іменників, що означають дію	
75	Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній	
76	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання тексту за поданими початком, кінцівкою та ілюстраціями	
77	Вправи на визначення роду іменників	
78	Змінювання іменників за числами: одиниця та множина	
79	Вправи на визначення числа іменників	
80	Змінювання іменників за відмінками	
81	Змінювання іменників за відмінками в однині та множині	
82	Урок розвитку зв'язного мовлення. Удосконалення змісту та форми написаного тексту. Відповідність тексту його темі	
83	Узагальнення за темою «Іменник». Розбір іменника як частини мови. Перевірна робота	
84	Прикметник як частина мови	
85	Зв'язок прикметників з іменниками	
86	Уживання прикметників у прямому і переносному значеннях	
87	Прикметники-антоніми, прикметники-синоніми	
88	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання тексту-опису «Соняшник»	
89	Уживання прикметників у загадках	
90	Уживання прикметників в описах	
91	Змінювання прикметників за родами в сполученні з іменниками	
92	Розбір прикметника як частини мови	
93	Родові закінчення прикметників	
94	Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за колективно складеним планом. Перевірна робота	

№ з/п	Тема уроку	Дата
95	Змінювання прикметників за числами у сполученні з іменниками	
96	Закріплення знань про прикметник як частину мови	
97	Перевірна робота. Диктант	
98	Аналіз перевірної роботи. Дієслово як частина мови	
99	Зв'язок дієслова з іменником у реченні	
100	Урок розвитку зв'язного мовлення. Написання переказу за прочитаним твором без зачину та кінцівки	
101	Дієслова-антоніми	
102	Дієслова-синоніми	
103	Змінювання дієслів за часами. Перевірна робота. Списування	
104	Уживання дієслів у переносному значенні	
105	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання висловлювання про прочитаний твір	
106	Змінювання дієслів за часами	
107	Дієслова, що виражають незавершену і завершену дію	
108	Спостереження за влучним добором дієслів автором тексту для змалювання подій, явищ	
109	Написання частки <i>не</i> з дієсловами	
110	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання привітання до Дня Матері	
111	Повторення вивченого про дієслово. Перевірна робота. Усний твір	
112	Перевірна робота. Диктант	
113	Добирання потрібних за змістом дієслів. Закріплення знань про часові форми дієслова	
114	Розбір дієслова як частини мови. Перевірна робота. Аудіювання	
115	Узагальнення знань і вмінь за темою «Дієслово». Перевірна робота	
Уроки повторення		
116	Аналіз перевірних робіт. Повторення вивченого про текст, речення	
117	Урок розвитку зв'язного мовлення. Складання розповіді на тему «Мої літні канікули»	
118	Повторення вивченого про будову слова	
119	Повторення вивченого про частини мови	

ЧАСТИНИ МОВИ (загальне поняття)

Дата _____

Клас _____

Урок 65. ПОВТОРЕННЯ ЗНАТЬ ПРО РІЗНІ ЧАСТИНИ МОВИ: ІМЕННИК, ПРИКМЕТНИК, ДІЄСЛОВО

Мета: відновити і закріпити знання про слова — назви предметів, ознак, дій; формувати вміння розрізняти частини мови, правильно вживати їх у мовленні; розвивати вміння аналізувати, систематизувати мовні явища; розвивати мовлення учнів; виховувати любов до природи.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

1. Бесіда

- Як ви провели зимові канікули?
- Якими цікавими справами вам довелося займатися?

2. «Попрацюймо разом!»

- Розшифруйте слова: *миза, ніжсиакн, урубляк, роньСнігука.*
- Що називають ці слова? (*Предмети*)
- На які питання вони відповідають? (*Хто? Що?*)
- Опишіть ці предмети.
- Які дії вони можуть виконувати?

3. Робота над таблицею

- Розгляньте таблицю.

Частини мови		
Іменники	Прикметники	Дієслова
слова, які називають предмети	слова, які називають ознаки предметів	слова, які називають дії предметів
<i>Хто? Що?</i>	<i>Який? Яка? Яке? Які?</i>	<i>Що робить? Що зробить?</i>
птах ліс	сонячний сонячна сонячне сонячні	світить буде світити

— Що означають слова, які відповідають на питання *хто? що?* (*Назви предметів*)

— Що означають слова, які відповідають на питання *який? яка? яке? які?* (*Назви ознак предметів*)

— Що означають слова, які відповідають на питання *що робить? що зробить?* (*Назви дій предметів*)

4. Каліграфічна хвилинка

— Запишіть каліграфічно питальні слова та усно доберіть до них приклади.

Хто? Що? Який? Яка? Яке? Які? Що робить? Що зробить?

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ, МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви будете вчитися розрізняти частини мови і правильно вживати їх у мовленні. А допоможе нам у цьому подорож до країни Морфології.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Подорож до країни Морфології (див. додаток на с. 17)

2. Робота над вправою 231 (с. 95)

— Прочитайте виразно вірш Вадима Бондаренка.

— Чому в цьому місті все стало білим?

— Прочитайте виділені слова.

— До якої частини мови вони належать?

— Випишіть словосполучення виділених іменників і зв'язаних із ними прикметників.

— Укажіть головне і залежне слово.

3. Робота в групах (вправа 232, с. 95)

— Прочитайте текст.

— Розкажіть, чому раділи синиці?

— А як ви допомагаєте пташкам узимку?

— Якою була пісня горихвісток?

— Прочитайте опис цих пташок.

«До твого словничка»

— Поясніть значення слова *манишка*.

4. Вибіркове списування із завданням

— Спишіть перший абзац тексту із вправи 232, вставляючи пропущені букви.

— Прочитайте слова, в яких ви вставили пропущену букву.

— Доберіть перевірне слово: зимовому — зими; житлу — житла; великі — велич.

— У другому реченні підкресліть іменники — назви істот. (*Синиці, Славко, дідусем*)

— На які питання відповідають іменники — назви істот?

— З третього і четвертого речень випишіть антоніми. (*Великі — малі; більші — менші*)

Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Робота з деформованим текстом (вправа 233, с. 96)

— Розставте слова так, щоб вийшов вірш.

— Запишіть складений вірш у зошити.

*Білий снігу-сніженьку,
Простели доріженьку,
Рік Новий стрічати
Від хати до хати.*

— Поставте питання до виділених слів.

— Які це частини мови?

2. Розвиток мовлення (с. 96)

— Прочитайте, як українці вітають одне одного зі святами.

— Складіть власне вітання зі святом.

Заслуховування текстів, які склали учні. Виправлення мовних помилок.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ

— Які частини мови повторили?

— На які питання відповідають іменники, прикметники, дієслова?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 234, с. 96.